מטהר השבטים. מיתסק: **לפי מטהר ממורים.** המטומעים בישראל ממחת ממוסם והוי גורם להם שיטהרו שלעתיד לבא מן הקב"ם מבדילם מתחר שבדקנו בהם משפחות ישראל הרבה: **שנאמר וישב מלרף ומטהר לפף.** לותם שנטמעו מחמת עבדם ומיפיה דקרא והיו לה' מגיבי מנחה בצדקה לדקתו של הקב"ם היה שחינו מבדילם מלף הוחיל שנטמעו נטמעו. ורבי יהושע בן לוי סבירא ליה הלי מטהר ללו מבדיל פסוליהן קלמר מלף מטהרם ומכשירם כולם: **עיסה.** כעיסה שהיא מעורבת. ובפס ר' משה מרומ"ט שחעתי עיסה כפסולת ענפים שנפחט משקה שלהם: **נקטו לעשות בגל עיסה.** להחזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות ולבדוק תחר משפחות בבל שלא מבבל לישא משם אשה. **קולים מפסי מזימים בין עיני.** משום דרבי ממשפחת בגל היה מבני בניו של הלל[ס] שעלה וקיבל נשיאותו של בני בתירה[ם]: **יטפל לכם רבי חנינא.** להסיבכם דבר: **טלוני בעריפה ורולו.** שלא יפשפשו תחר דבריו ויהא לריך לגלות משפחות ותוא היה זקן ולא היה יכול לרוץ: **לתר לפי תין שחיטה לעוף.** דבר שהוא תימה להם ולא גלה להם טעמו כדי ע[ט] שיהו טרודים בקבלת הרשעה ולא יחזרו תחר טעם הסיני עד שיפטר מהם. ותעם לתין שחיטה לעוף מן התורה בשחיטת חולין (לף סג:) יליף מושפך לת דמו[פ] בשפיכה בעלמא: **ישבו ודקו.** במשפחות ג"י לגבר לת דבריו: **ליז שהגיעו לפנינה.** לפסול משפחות מנפי זרוע שיהרגום פירשו: **הילוך.** שהועה בהילוכו של מקום: **בידינו הוא.** לגלות פסול משפחות ארץ ישראל: **סניף.** דכל משפחה שנטמעה נטמעה לתין להפריסה ולהרחיקה ולגבר ספק מטומעיהם מי נטמע מי לא נטמע מלף הרמ"ם והם ספק והם כשרים לעתיד לבא: **ניח הלריפה.** שם המשפחה: **בן ליון.** מלם תשוב ותיש זרוע: **ליתקו.** הכריז שהן פסולין: **תלילו בף.** לעתיד לבא דכתיב (מלתי ג) והעיב לב תבות על בניס זה מבני בניו של זה[ס]: **דיודעין.** שהכל מחזיקים לותם בפסולים שנתקרבו בזרוע: **תבל משפחה שנטמעה.** ממנת שלא נודע פסולה נטמעה: **עוד תחרת.** משפחה תחרת היתה לגד לותה שהקריבה בן ליון: **שם בן תרבע תופיות.** קריאתו ק[פ] וכתיבתו ופירושו מכמים מוסרין לותו כו': **לעגם.** להעליס: **לתיב זה שמי וכתיב וזה זכרי.** מלמ כתיב שמי וזכרי משמע שלמדו שני שמות ותמר לו זה שמי מיוחד וזה השני שיני נזכר: **שם בן שתים עשרה ובן תרבעים ושתים לא פירשו לנו: משרבו הפרילין.** המשתמשין בו: **לנטועים שנשלטוה.** לגרך בו העם במקדש לתחר עבודת ליבור של תמיד של שמר: **מנליעים לותו בנעימת לחיסס הלהנים.** לותן שלא היו בקיתין בו ומברכין בשם בן תרבע לותיות כשהיו מושכין את קולס בנעימה היו לולו ממהרים להגליע את השם בן י"ב ולא היה נשמע לרגיס מקול נעימות מביריסס. בנעימת ביסוס קול שקורין טרו"ף: **לתר לתי תמי.** שהיה כהן ור' טרפון היה כהן[ע] במופסת דכתובות (פ"ס) מעשה בר' טרפון שקדם שלא מלות נשיס בשני בלורת כדי להמילם תרומה: **לדוכן.** לגרך גרכת כהנים: **ותיו מעמיד על מדוכיו.** לנטור ליבה שמע ישמעם בו להנקס: **עד שיודע לך.** במשפחה שאתה בא לידבק בה במה נפסלה: **עד שיודע לך במה נכשרה.** לריך אתה לבדוק תחר המשפחה כמו שאמרתי משנתינו (לקמן דף עו.) תרבע תמוסות שהן שמנה: להשיאו

כב א ב ג מיי' פי"ג מהל' מלכים הל"ג טוס"ע סה"ע סי' ג סעי' ה בהגה"ה:

כג ד ה מיי' פי"ד מהל' תפלה הל"י:

תורה אור השלם

1. וַיִּשַׁב מִצָּרְף וּמִטַּהֵר בְּסַף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אוֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיְיָ מַגִּישֵׁי מִנְחָה בְּצֶדֶק: מלאכי ג ג
2. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחֵנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר: שמות ג טו

גליון הש"ס

גמ' היכלא בידינו. עיין תוי"ט פ"ג מסכת ט' לכמוות:

הגהות הב"ח

(ע) תוס' ד"ה קשיס וכו' ומדקדקין כמס. נ"ב וכ"ל ממנע בפסיתים סוף דף נע לתין עושין מבורה שכולה גריס ממנ יקדקדו בו ויביתוהו לידי פסול וע"ש פרס"ו מהל' תמוס' תמהו על גירסתו וע"ש:

תוס' ר"י הזקן

מטהר. פי' ר"ש לעתיד לבא שלא יבדילם הקב"ה מאחר שנדבקו בהם משפחות הרבה. **עיסה.** היא מדומעת מקמח ומים ומלח ומורסן כך כל הארצות משפחתם מעורבות כנגד משפחת בני ארץ ישראל, וארץ ישראל עצמה היא מעורבת כנגד משפחת בבל שכל המשפחות הפסולות עלו מבבל (עיסה) שחזר הפסול לארץ ישראל. [**עיסה.** להחזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות] ולבדוק אחר משפחות בבל כל הבא לישא משם אשה. **למקום סכנה.** לפסול משפחות אנשי זרוע שיהרגום. **היכלא.** שבועה בהיכלו של מקום אנו יודעים אותה משפחה. **שנטמעה.** מחמת שלא נודע פסולה. **נטמעה.** ואין להפרישו מספק מי נטמע ומי לא נטמע, אלא יניחום מספק והם כשרים לעתיד לבא. ומסתברא דכר' יהודה ס"ל דאמר דממזרים יטהרו לעתיד לבא. **בית הצריפה.** שנטמעה מחמת שלא נודע פסולה, נטמעה.

לעזי רש"י

מרומא"ט [מרומ"א]. מרומא (בירת אימליה). טרו"ף [טרופ"א]. נעימה.

מוסף רש"י

אין שחיטה לעוף מן התורה. שלא מדברי סופרים (חולין כ:). ופיליו מפורש שפעל פה מהלכה למשה מסיני הן לו, שלא מדברי סופרים, ואין נפלת עוף קרויה נבלה שלא לם כן מתה מאליה לו הרגה במכה שלא על ידי שימנים, אבל נחירה או עיקור שימנים כשר בו (שם כד:). **למדרשיה בפירקא.** קרייה דיו"ד ס"י למרבע לותיות לרשיה וטעמיה התנויס בו (פסחים נ:). **לעלם כתיב.** מסר ו"ו, לשון העלמה (שם). לומר העלימהו שלא יקרל ככתבו (שמות ג טו). **כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי.** כתיב זה שמי לעלם, בהעלמה וכתיב זה זכרי דמשמע קרייה ולא העלמה, לשון לתר כיון דכתב זה שמי פשיטל דזה זכרי, היכי יקרל שלא בשמו (שם). **לא כשאני נכתב אני נקרא.** שני שמות לימדו, שם הכתיבה ושם הקרייה (שם).

[א]מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר תחילה שנא' [1]וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וככסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה אמר רבי יהושע בן לוי כסף [ב]מטהר ממזרים שנאמר וישב מצרף ומטהר כסף מאי מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל [ג]שמשפחה שנטמעה נטמעה: גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל: בימי רבי בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להן [ד]קוצים אתם משימים לי בין עיני רצונכם יטפל עמכם ר' חנינא בר חמא נטפל עמהם ר' חנינא בר חמא אמר להם כך מקובלני מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל בימי רבי [ה]פנחס בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להם לעבדיו כשאני אומר שני דברים בבית המדרש טלוני בעריסה ורוצו כי עייל אמר להם [ו]אין שחיטה לעוף מן התורה אדיתבי וקמעיניי בה אמר להו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל נטלוהו בעריסה ורוצו רצו אחריו ולא הגיעוהו ישבו ובדקו עד שהגיעו לסכנה ופירשו א"ר יוחנן [ח]היכלא בידינו היא אבל מה אעשה שהרי גדולי הדור נטמעו [ט]בה סבר לה כר' יצחק דאמר ר' יצחק משפחה שנטמעה נטמעה אמר אביי אף אנן נמי תנינא [י]משפחת בית הצריפה היתה בעבר הירדן [יא]וריחקה בן ציון בזרוע [יב]עוד אחרת היתה [יג]וקירבה בן ציון בזרוע כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב כגון אלו דידעין אבל משפחה שנטמעה נטמעה תאנא עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה אבל חכמים מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע כדתניא [יד]הריני נזיר אם לא אגלה משפחות יהיה נזיר [טו]ולא יגלה משפחות אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק [טז]מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב [2]זה שמי לעולם לעלם כתיב [יז]רבא סבר למידרשיה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב רבי אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר הקב"ה [יח]לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת ת"ר בראשונה שם בן שתים עשרה אותיות היו מוסרין אותו לכל אדם משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כהן גדול ושמעתי שהבליע שם בנעימת אחיו הכהנים אמר רב יהודה אמר רב שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא בבל בחזקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחזקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול פסול מוחזק לכשר כשר הא גופא קשיא אמרת מוחזק לפסול פסול הא סתמא כשר והדר [יט]תני מוחזק לכשר כשר הא סתמא פסול אמר רב הונא בר תחליפא משמיה [כ]דרב לא קשיא כאן יותר מאמר עובדי כוכבים כדי שיתוספו עליהם גרים ולא נהירא להא [כא]דאמר ביבמות (דף מז.) עובד כוכבים הבא להתגייר לומרים לו מה ראית שבאת להתגייר תדע שישראל דוויס דמופיס ומתרי' התם משום דיפרוס הוא דאמר מר קטן גרים לישראל כספחת בשמת דבתר [כב]שיתגיירו קטנים הם וה"ר אברהם גר פירש לפי שהגרין בקטנים [כג]ומדקדקין בהם קטנים הם לישראל כספחת דמתוך כן הקב"ה מזכיר עוונותיהם של ישראל כשהיו עוונין לפניו וכה"ג מלינו גבי הלרפית (מ"ש י) שאמרה מה לי ולך לים המלהים (כי) בשת אלי להזכיר [שת] עוני שמתוך שהוא לדיק גמור היה נראה לה שמזכיר הטא עונה [כג] ור"י פירש לפיכך קטנים שנטמעו בישראל ואין הטניה שורה אלא על משפחה מיוחסת וכן נראה דמשום הכי מייתי הא דרבי אלעזר על הא מילתא דר' אמת בר חנינא: כתן

א מיי' פ"ג מהל' מלכים הל"ג טוס"ע סה"ע סי' ג סעי' ה:

ב מיי' פי"ג מהל' מלכים הל"ג טוס"ע סה"ע סי' ג סעי' ה:

ג [כתב רש"י שלפס סוף פ' המוכר לעיל גבי יכולין ממזרין ליטהר כילד ממזר שנשא שפחה וכו' והיינו דאמר בן לוי כסף מטהר ממזרין שנאמר וכו' ופי' הגלדעי שם בשם רש"י כסף מטהר דממזר יקח שפחה ויולד ממנה בן כשהוא מעומים של כרש ולפס ושיים שלל וכו' ע"ש] סנהדרין לח.. **ד)** [בכתי"י: רבי יפתי בן פחם. וכעיון יעקב שעל הע"י גורס רבי פנחס בן יאיר]. **ד)** מיר כט. חולין ד. וש"נ, **ה)** [בכתי"י: בפסס]. **ו)** עדיות פ"ח מ"ז. **ז)** שם פיתע וביתמוס. **ח)** שם פיתע וקיבוס בני ליון]. **ט)** [מוספתל דמיר פ"ל ה"ב], **י)** פסחים כ., **יא)** [בכתי"י: תמרת]. **יב)** [בכתי"י: רבת, וכל"ל (סה"ל, רס"ג)], **יג)** [עיין תוס' יבמות שם ד"ה בן ציון]. **יד)** נדרים ט. **טו)** [ועיין תוס' שם ד"ה ולא]. **טז)** [בכתי"י: תמרת]. **יז)** [בכתי"י: רבת, וכל"ל (סה"ל, רס"ג)], **יח)** [עיין תוס' יבמות שם ד"ה בן ציון]. **יט)** [בכתי"י: תנת]. **כ)** [בכתי"י: דרבת]. **כא)** [בכתי"י: רבת, וכל"ל (סה"ל, רס"ג)], **כב)** [בכתי"י: בקטנים]. **כג)** [בכתי"י: שתמרת].

ע גמ' מטהר שבטים של לוי מטהר תחילה שנא' וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וככסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה אמר רבי יהושע בן לוי כסף מטהר ממזרים שנאמר וישב מצרף ומטהר כסף מאי מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנטמעה נטמעה: גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל ארצות עיסה לבבל: בימי רבי בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להן קוצים אתם משימים לי בין עיני רצונכם יטפל עמכם ר' חנינא בר חמא נטפל עמהם ר' חנינא בר חמא אמר להם כך מקובלני מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל בימי רבי פנחס בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להם לעבדיו כשאני אומר שני דברים בבית המדרש טלוני בעריסה ורוצו כי עייל אמר להם אין שחיטה לעוף מן התורה אדיתבי וקמעיניי בה אמר להו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל נטלוהו בעריסה ורוצו רצו אחריו ולא הגיעוהו ישבו ובדקו עד שהגיעו לסכנה ופירשו א"ר יוחנן היכלא בידינו היא אבל מה אעשה שהרי גדולי הדור נטמעו בה סבר לה כר' יצחק דאמר ר' יצחק משפחה שנטמעה נטמעה אמר אביי אף אנן נמי תנינא משפחת בית הצריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע עוד אחרת היתה וקירבה בן ציון בזרוע כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב כגון אלו דידעין אבל משפחה שנטמעה נטמעה תאנא עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה אבל חכמים מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע כדתניא הריני נזיר אם לא אגלה משפחות יהיה נזיר ולא יגלה משפחות אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב זה שמי לעולם לעלם כתיב רבא סבר למידרשיה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב רבי אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת ת"ר בראשונה שם בן שתים עשרה אותיות היו מוסרין אותו לכל אדם משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כהן גדול ושמעתי שהבליע שם בנעימת אחיו הכהנים אמר רב יהודה אמר רב שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא בבל בחזקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחזקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול פסול מוחזק לכשר כשר הא גופא קשיא אמרת מוחזק לפסול פסול הא סתמא כשר והדר תני מוחזק לכשר כשר הא סתמא פסול אמר רב הונא בר תחליפא משמיה דרב לא קשיא כאן

מצליעים לותו בנעימת לחיסס הלהנים. לגרך בו העם במקדש לתחר עבודת ליבור של תמיד של שמר: **לנטועים שנשלטוה.** לגרך בו העם במקדש לתחר עבודת ליבור של תמיד של שמר: **מנליעים לותו בנעימת לחיסס הלהנים.** לותן שלא היו בקיתין בו ומברכין בשם בן תרבע לותיות כשהיו מושכין את קולס בנעימה היו לולו ממהרים להגליע את השם בן י"ב ולא היה נשמע לרגיס מקול נעימות מביריסס. בנעימת ביסוס קול שקורין טרו"ף: **לתר לתי תמי.** שהיה כהן ור' טרפון היה כהן[ע] במופסת דכתובות (פ"ס) מעשה בר' טרפון שקדם שלא מלות נשיס בשני בלורת כדי להמילם תרומה: **לדוכן.** לגרך גרכת כהנים: **ותיו מעמיד על מדוכיו.** לנטור ליבה שמע ישמעם בו להנקס: **עד שיודע לך.** במשפחה שאתה בא לידבק בה במה נפסלה: **עד שיודע לך במה נכשרה.** לריך אתה לבדוק תחר המשפחה כמו שאמרתי משנתינו (לקמן דף עו.) תרבע תמוסות שהן שמנה: להשיאו